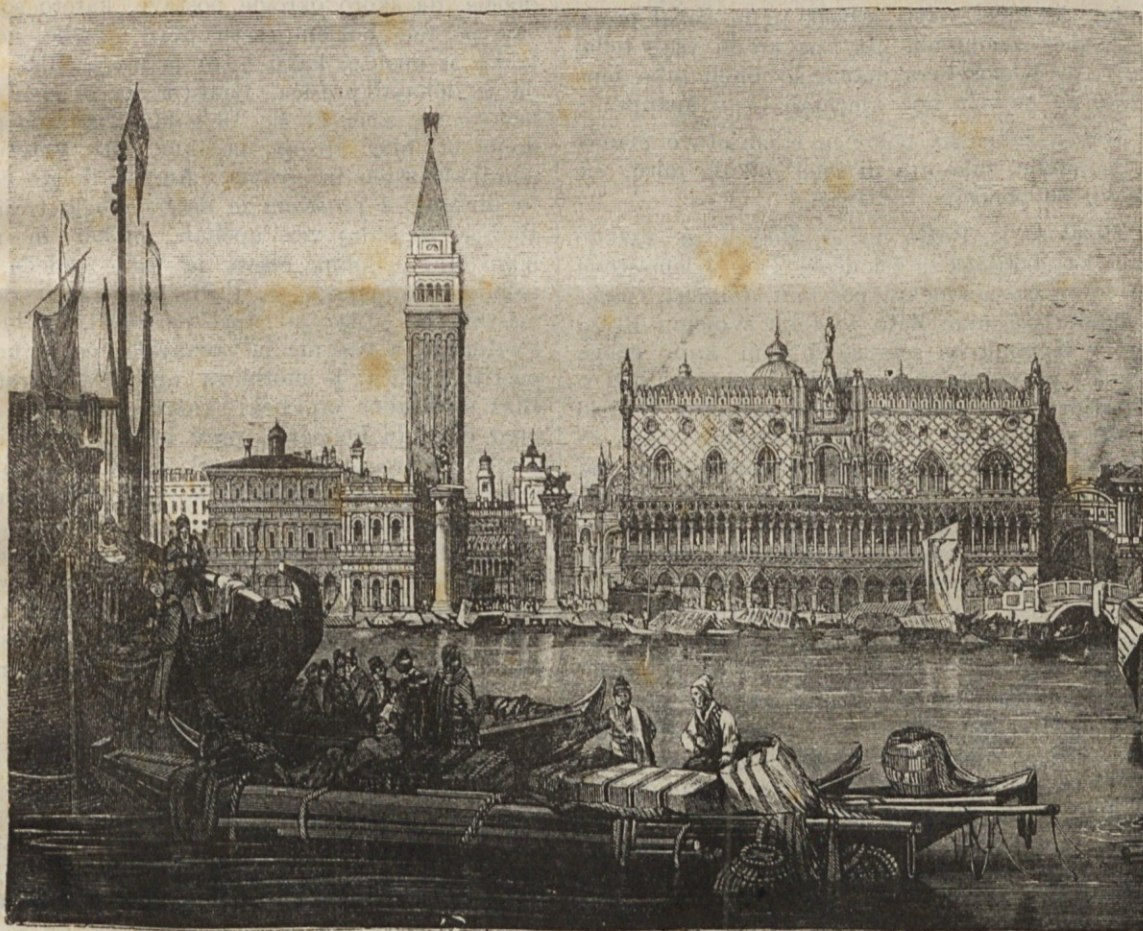


DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO-ZABAVNA ILUSTRIRANA PRILOGA „ZARJE“

— Izhaja vsako drugo soboto —



Trg s cerkvijo sv. Marka v Benetkah.

Osoljena pečenka...

Priredil V. C.

Bilo je v onih srečnih starih časih, ko naša zemlja še ni bila okoli in okoli zvezana z železnimi vezmi, hočem reči, ko še ni bila preprežena z železniškimi tiri, ko še ni bilo po vseh oglih in koncih brzojavnih drogov, pa bilo v časih, ko je naše prijazno mestce Kamnik na Kranjskem že imelo živinski trg, na katerem so prodajali tudi prašiče in svinje.

Klemšetova mama v Komendi so bili zelo huda mama in šehujša žena. Nosili so, kakor je dandanes žalibog precej pogosto v navadi „hlače“. In njihov jezik — naj počiva v miru, saj je že v zemlji — ta jim je tekel, kakor bi bil napeljan na Savo. Komaj so Klemšetova mama zjutraj vstali, že se jim je začel vrteti jeziček in ni nehal preje, da so zvečer zasmrčali. Ja, pa ko bi vsaj tedaj molčali! Ali Klemšetova mama so imeli tako burne sanje, da so celo noč klepetali — v spanju.

Slabša zakonska polovica Klemšetove mame, Blaž po imenu, tako res ni imel nikoli miru, ne po dnevi, ne ponoči.

Blizal se je Božič in o Božiču si vsakdo privoščil kaj boljšega za želodček. Tudi Klemšetova mama so si zaželeli nekaj posebno dobrega, namreč svinjsko pečenko. Zato so rekli svojemu Blažu naj gre v Kamnik na semenj in tam kupi enega prašiča ali pa svinjo. Tako bodo imeli pri hiši o Božiču pečenko in skozi celo leto svinjino. Dali so Blažu 20 goldinarjev — v tistih srečnih časih so bili prašiči veliko bolj ceni kakor danes — in mu ostro naročili, da bo ja pametno in dobro kupil, sicer mu bo zvečer, ko pride domov, slaba predla.

Blaž je šel v mesto ves vesel, da mu ne bo treba vsaj en dan poslušati svoje zgovorne ženice, hodil dolgo časa po živinskem trgu in iskal primernega prašiča. Konečno je našel nekega Hrvata, kateri mu je ponudil prašiča. Blažu se je prašič še precej dopadel, samo malo predolge noge je imel — ne Blaž, ampak prašič — in pa premalo debel se mu je zdel. Pa Hrvat je zagotovil Blaža, da je to ogrska pasma in da so taki prašiči najboljši za klati. Blaž je pa še vprašal, če prašič ja ni hud, ker je iz Ogerskega. No Hrvat ga je tudi v tem oziru potolažil in mu dejal, da je ta prašič tako pohlevna žival, da take še nikdar ni videl, kaj še-le kupil. Blaž je bil na to pomirjen in je kupil prašiča za 18 goldinarjev. Privezal ga za zadnjo nogo in ga gnal ven iz mesta. Prašič je res zelo mirno tekal pred Blažem, kakor kaka zelo ubogljiva kravca. Blaž je bil najboljše volje. Predstavljal si je, kako bo žena iznenadena, ko bo tako hitro in s tako lepo in ceno živaljo prišel domov in že se je veselil, da ga bo žena vendar enkrat pohvalila.

Ali Blaž je obračal, prašič je pa obrnil.

Deset minut izven mesta je Blaž s prašičem malo postal. Prašič je legel na tla, Blaž je pa posegel v žep in privlekel na dan svojo pipo in jo natlačil s tobakom. Nato je vzel iz žepa še kresilni kamen, ukresal ogenj in dal tlečo gobo v pipo. Z vsemi silami je vlekel toliko časa, da se mu je pod nosom pokadilo. Ostanek tleče gobe je pa vrgel stran. A nesreča nikoli ne počiva. Potegnil je veter in nesel to tlečo gobo naravnost v prašičevo desno uho. Blaž seveda tega ni opazil, ker je vlekel z vsemi močmi iz pipe. Spočetkoma je ščetinar otresal glavo, na to je postal popolnoma miren, kakor da bi prisluškaval; naenkrat pa vrže glavo na stran, se stresa, kakor bi znorel, kruli na ves glas, skače, pleše in konečno z največjo hitrostjo zdirja proti mestu. Blaž je ravno o pravem času zagrabil za vrstico, ali prašiča obdržati pa le ni mogel; žival je postala neznansko močna in je vlekla ubogega moža za seboj. Blaž je bil male debele, da skoro okrogle postave, katero so prenašale po tem božjem svetu prav kratke noge. In lahko si mislite, kako hitro je moral Blaž drobiti, da je dohajal prašiča. Izpustiti ga ni smel za nobeno ceno, sicer bi šlo 18 goldinarjev po gobe in doma bi bila grozna nevihta, pri kateri ne bi manjkalo strele in groma. Ampak dolgo časa pa to divjanje s prašičem le ne bo moglo trajati, ker Blaž je že sedaj ves upehan, moker in njegova polni luni podobna glava je tako rudeča, kakor velikonočno jajce. — Pridivjala sta že do prvih mestnih hiš. Blaž je napel vse moči, da bi ustavil ščetinarja, a vse nič ni pomagalo; če ni hotel izpustiti prašiča, je moral za njim. Naenkrat se pa Blaž spodtakne ob neki kamen, zablisne se mu pred očmi in konečno prav krepko poljubi mater zemljo. Hitro je zopet hotel vstati, ali žival je preveč vlekla; kadarkoli je nekoliko privzdignil kosti svojega rojstva, ga je že prašič zopet potegnil na tla. Nekaj časa je stopical po vseh štirih za ščetinarjem, pa prijel ga je krč v roko, vrstica se mu je zmuznila iz roke in Blaž je moral z veliko žalostjo gledati, kako je prašič brez slovesa sam odjadral naprej.

(Dalje prih.)



Kaj si misli naš ded Tine o socialnih demokratih?

Spisal Božidar.

Nas ded ali stari oče Tine nam je znal v dolgih zimskih večerih povedati marsikako zanimivo. Sedel je na ognjišču, muzgal svojo starodavno pipo in pokladal polence za polencem na

žerjavico, kjer se je ob strani počasi grel njegov lonček s pristnim domačim pridelkom.

„Kaj si pa mislite, Tine“, smo ga nekoč prašali, „kdo so pa ti social-demokrati?“

Naš Tine, ali „nono“, kakor smo mu po domače rekli, ni bil v zadregi z odgovorom:

„Socialni demokratje? A o teh bi radi slišali? Da vam resnico povem, ta le beseda zveni malo nenavadno mojim starim ušesom, saj v mladih letih nismo slišali o takih stvareh. No, dasi sem že star in z eno nogo že v grobu, sem vendar še vedno ukaželjen in rad poizvedujem, kaj se po svetu novega godi. Zato sem pa tudi, ko sem slišal o socialni demokraciji, takoj prašal brihtne glave, kaj to pomeni in kam to meri. — Čim več sem o t m razmišljal in še vedno mislim, tembolj sem prepričan, da iz te moke ne bo dobrega kruha. Nič dobrega ne moremo pričakovati od tega novega nauka, ampak bati se nam je velikega zla.“

„Kako to mislite, Tine?“

„No, pa vam na kratko povem kako. Predvsem moramo dobro znati, da je socialna demokracija zrastle na ptujih tleh in bila še le pozneje zasejana k nam na slovensko zemljo. — To pa že itak veste, da karkoli iz ptujine prihaja k nam, vse to nekako čudno de slovenski duši. Saj pravi pregovor, da je mačeha grenka, tudi če je iz cukra. Jaz kot star mož vam sploh pravim, da je treba paziti dandanes na vse, kar prihaja iz ptujine, ker naši ljudje smatrajo večkrat strup za najslajši med. In tak sladek strup je socialno-demokratičen nauk. Če se ga navžijete, vam bo slabo. Počasi se vam bo ohladila ljubezen do rodne zemlje, do naše mile slovenske domovine, in kar je še več, ohladila se vam bo ljubezen do naše svete vere, za katero so šli naši očetje v ogenj invodo. Ali ni že to dovolj, da pokažete vrata tem zapeljivcem?“

„Čujte, Tine, pa socialni demokratje jasno pravijo in vedno trdijo, da niso ne proti narodnosti, ne proti veri.“

„Lahko trdijo komur hočejo, kakor bi lahko kdo tudi trdil, da morje ni slano, vendar se ne more solnee z dlanjo zakriti niti ovreči z lažmi očitvidna resnica. Res je, da so socialni demokratje proti narodnosti in proti veri, a tega ne kažejo javno, da bi tem več ljudi zapeljali. O tem vam bom že govoril o priliki, za sedaj vam pa moram navesti še druge krive nauke, ki jih oznanujejo ti novi modrijani.“

Socialni demokratje stopajo pred vas s polno vrečo obljub, kojim niti sami ne verujejo. Pa kako bi jim verovali, so neizvršljive? Ko bo zavladal njih nauk, tako prorokujejo, tedaj bodo prenehale vse stanovske in osebne razlike; tedaj ne bo več duhovnika, ne kralja, ne gospodarja, ne grofa, ne bogataša, ne delavca ne drugih takih razlik med ljudmi. Kaj pa bo torej? Veliko, nezaslišano čudo, se bo zgodilo: Drug bo drugemu jednak, enakost

bo zavladala po svetu; vsakdo bo užival, vsak bo vesel in zadovoljen. Ta solzna dolina postala bo pravi raj.

To je v resnici vse prav krasno in kdo si ne bi zaželel kaj takega? Pasja noga, ko bi prišlo do tega, bi se jim jaz stari Tine prvi pridružil. Pa ljudje božji, saj veste, da svet ostane vedno svet, in kdor si želi raj, naj krščansko živi, pa ga doseže — na drugem svetu. Dokler smo pa še tu, na tej revni zemlji med slabotnimi in hudobnimi ljudmi, nam zaman gradijo zlate gradove in nas zaman vabijo s temi sanjarijami.

Zvihajmo si rajši rokave, pa korajžno na delo, varčujmo, živimo redno, kakor Bog zapoveduje, ker brez tega ni ne sreče na zadovoljstva. Le poslušajte, kar vam pravi stari Tine, ki tudi kaj razume in ki vam želi vse dobro.

Edino, kar si moramo želeli in kar moramo tudi doseči, to je zboljšanje delavskega stanu. — To mora zahtevati vsak pošten človek in prav na to tudi dela krščansko-socialna stranka v nas Slovencih in drugod. — In verujte mi, da če se bo sploh v tem pogledu kaj obrnilo na bolje, bo to njena zasluga. Seveda trobijo o tem v svet socialisti, a oni so prvi samo pri kričanju in obljubah, pri delu pa zadnji. Dobro pa vemo, da lepe besede brez dela niso vredne piškavega oreha. Nikoli ne pozabim, kaj mi je moj vnuk pred kratkim bral iz časopisa. Ko je vodja krščanskih socialcev v Avstriji, dunajski župan Dr. Lueger predlagal v zbornici, da naj se povodom cesarjevega jubileja založi glavnica 100 milijonov kron v pomoč siromašnih in bolnih delavcev, so počeli socialni demokratje vpiti proti temu, a ko jim to nič ni pomagalo, so jo pobrisali iz zbornice. Glejte, to je njihova ljubezen do delavcev!

Slišal sem, dragi moji, pa tudi to le: Nek ubožen rokodelec je šel k bogatemu socialistu in ga prosil, da mu pomaga v njegovi sežki nesreči, ker mu je žena že dolgo bolna in trije mali otroci prosijo jokaje skorjice kruha, a on jim ga na največjo svojo žalost ne more dati. Bogati socialist mu je odgovoril:

„Žal mi je, da imate tako nesrečo v hiši, a jaz vam ne morem pomagati.“

„Kako to?“ se je začudil siromak, „nisem li tudi jaz socialist? Zakaj mi torej ne pomagaš?“

„Prijatelj, mi smo že vsi jednaki med seboj, samo mošnje ne smejo biti jednake!“ ga je bogati zavrnil z zlobnim nasmehom in poslal skozi vrata, ne da bi mu dal niti vinarja.

Ali mislite, moji dragi, da je ta ubogi delavec imel še kaj veselja pozneje bratiti se socialisti? Takih slučajev pa ni malo. Glejte torej kakšni so ti prijatelji siromašnega delavca. Pa da bi se mi ogrevali in navduševali za njih nauke? Pa da bi jim še verovali? Pa da bi se z njimi družili? Bog obvaruj te nesreče vsakega krščanskega Slovenca!“



Za kratek čas

Zdravnik: Tu vam predstavim najstarejšega moža v našem mestu, star je 80 let in po poklicu je dimnikar.

Novo došli gospod: Ni čuda, prekajeno meso se vedno najdalje ohrani.

Neka žena prosi svojega moža na smrtni postelji, naj po njeni smrti njeno prijateljico za ženo vzame.

„O“, — ji reče mož ihte — „Neža, le ti enkrat umri, drugo se bo že naredilo!“

Na spomlad pride nekega dne kmetovalec v hlev in hoče svojega konja vpreči, da bi šel z njim na polje.

Ali konj je ležal mrtev na tleh.

„Seveda“ — pravi kmet — „tako je dobro konj biti: vso zimo nič drugega delati kakor žreti, na spomlad, ko se delo začne, pa se stegniti!“

Mati: „Takoj pojej svojo juho. Marsikateri deček bi bil s polovico zadovoljen.“

Karol: „Jaz tudi, mama.“

Moja žena je jako pozabljiva, nobeno jutro ne zna, kam da sem stavil pipo predvečer.

Učiteljica: Zamorete vi vaše suknje sleči?
Deklica: Da.

Učiteljica: Je vstanu medved sleči svoj kožuh?

Deklica: Ne.

Učiteljica: Zakaj?

Deklica: Ker sam Bog ve, kje da ima kožuh gumbe.

Neki zapravljivec je rekel v trenutku samospoznanja:

„Bojim se, da bom moral še kot berač umreti!“

„Jaz pa se bojim, da boš moral še celo kot berač živeti“, mu odgovori znanec,

Zagovornik: „Gospod pravdnik zatrjuje, da je obtoženec s tem umorom dokazal, da je nepoboljšljiv. Gospodje porotniki, nikar pa ne mislite, da se poboljša, če se ga obsodi v smrt!“

Lizika: „Sedaj stanujemo v fini hiši! V pri-
tličju stanuje celo neki general!“

Nežika: „Je li mogoče? Ali pa tudi že veš kako se piše?“

„Da, brala sem napis na njegovih vratih, piše se: General Agentur“.

Kmet vpraša svojega znanca, od katerega kupi konja, ako je isti plašljiv.

„Ne najmanj“, odgovori znanec, „saj je po več noči čisto sam stal v hlevu!“

V nekem časopisu je nedavno stalo, da je neki mož iz Amerike tako čudovito oponasal petelinovo petje, da se je celo solnce zmotilo in nekoč za dve uri prej danilo, kakor sicer.

Učitelj: Tonče, povej mi, koliko prvin ali elementov je?

Dijak: Elementov je četvero!

Uč.: Kako se imenujejo?

Dij.: Prvi ogenj, drugi voda, tretji zrak, četr-
ti . . . četrti —

Uč.: No, no na čim pa stojiš?

Dij.: Četrti . . . moji čevlji!

V Bruselju se srečata na trotoarju liberalec in menih.

Liberalec zapre menihu pot.

„Smem li mimo?“ vpraša menih.

„Jaz se ne umaknem psu!“ odgovori liberalec.

„Jaz pa rad“, reče menih in se izogne.

Prileten učitelj stoji na odru, kaže z roko na podobo osla in reče:

„Zadnjič smo prišli do mačke; preostaja nam še obilo gradiva in malo je do konca šolskega leta. Oglejte si tedaj pazljivo osla, ki ga imate pred seboj.“